

"The Thought" Lithuanian Newspaper / Licensed by IGD, Office of Military Government for Bavaria / Editor and publisher: J. Vasaitis / Printed by Drucker- und Verlags-gesellschaft e. G. m. b. H., Memmingen/Allgäu, Schrammplatz 6. Postcheckkonto München Nr. 14 230.

MINIŠIS

Karo valdžios leista / Redakcijos leidėjas J. Vasaitis / Laikraštis teina priedmeniais, trečiadieniais ir penktadieniais. / Prenum mėn 10.— RM atskiras Nr. 80 vfn. / Ein. ankaita: Volksbank Memmingen e. G. m. b. H. Nr. 9149. / Adresas: „Minišis“, 13b Memmingen, Postfach 130. Postcheckkonto München Nr. 14 230.

Rūmai, kuriuos vyks Maskvos konferencija

Maskvos konferencijos pradžia jau artėja. Viso pasaulio dėmesys šiandien į ją koncentruojasi. Kokius darbus ši konferencija atliks ir kokius padarys nutarimus — parodyti atėjus. Ji patys rengėjai, Sovietų sąjunga, šiandien ypač yra užimta būsimos konferencijos paruošimu. Dėl gilos žiemos pačioje Maskvoje sniego nestinga ir šiuo metu. Dėl to, kaip AP atstovas praneša, dabar nuolat Maskvos gatvėse vyksta intensyvus darbas, kad būtų nugalėti kalnai sniego iš gatvių. Bet to, ir šiaip jau Maskva puošiasi, iliminuojama konferencijos dalyvių sutikimui. Miesto papuošimui ir apšvietimui jau esą išleista keli milijonai rublių.

Patys užsienio reikalų ministrų posėdis vyks Spiridonovkos pilyje, kuri yra nuolatiniškai nuo Maskvos centro ir kurią pasiekia po žemais traukiniais bei autobusais nėra taip jau patogiu. Užsienio reikalų ministrų pavaduotojų pasitarimai tuo pačiu metu vyks Maskvos prekybos centre, „Kolonų“ salėje. Užsienio reikalų ministras, atvykęs į Maskvos konferenciją, apsisėdęs savo pasistūnybėse, reziduojančiose Maskvoje. Gali būti su ministeriais nuvykę delegacijų nariai būsią įkurdinti Maskvos prekybos centre esančiame moderniausiame viešbutyje „Maskva“, kuris dabar susilaukė vidaus remonto, apstatytas naujais baldais, papildytas elektros įrengimais.

Į Maskvos konferenciją pirmojo laukiamą lėktuvu atvykstančio JAV užsienio reikalų ministro Marshallio, kuris, tikimasi, Sovietų sostinę pasieks kovo 7 dieną. Kovo 8 d. atvyks Prancūzijos užsienio reikalų ministras Bidault, o kovo 9 d. laukiamas specialiu traukiniu atvykstančios britų delegacijos. Britanijos užsienio reikalų ministras Bevinas lydės gydytojas, nes ministeris sveikata paskutiniuoju metu nėra ypatingai gera.

Tas pats AP atstovas iš Maskvos praneša, jog konferencijai artėjant sovietų visuomenės nuotaikos nesantios pesimistiškos. Informuotų sluoksnių manymu, Maskvos konferencija galinti užtrukti nuo 6 iki 8 savaitių.

Toliau pažymima, jog Jungtinių Amerikos Valstybių ir D. Britanijos užsienio reikalų ministras visą laiką, vykstant konferencijai, Maskvoje nepasiliks. Netruks po konferencijos atidarymo jie grįšią į savo ministerijas, kur jų laukia darbas, o pagal reikalą jie vėl gali pasiekti Maskvą.

Kultūrinių santykių beiškant
Yra pastebėta, kad rusai labai dažnai šiuo kitiems kraštams sustiprinti kultūrinius santykius. Paskutiniajame interview, kurį Stalinas suteikė Eliotui buvo pagedauta tampronių kultūrinių ryšių tarp JAV ir SSRS. Dabar Reuteris praneša, kad rusų užsienio

reikalų ministeriai Molotovui jau yra įteiktas amerikiečių pasiūlymas, dėl kultūrinio ir mokslinio bendradarbiavimo. Kartu yra prašoma leisti Bostono filharmonijos orkestrui daryti gastroles Sovietų Sąjungoje. Tas orkestras sutinka visas išlaidas dengti savo lėšomis, o gautas pajamas paaukoti rusų labdariniams tikslams. (vb)

Žydų kongreso reikalavimai

Reichenhall (NF). Antrame išlaisvintų žydų kongrese tarybos pirmininkas dr. Gringaus pareiškė, jog žydų problemas išsprendimas dar kelėtą metų užsitęs. Todėl turį būti žydų išvietintiesiems suteikta, ūkinis pagrindas. Lygiagrečiai su vokiečių savivalda turėtų būti sukurta žydų civilinė administracija žydų stovyklose ir bendruomenėse, o taip pat įvesta žydiška įstatymavystė. Tuo pat metu turėtų dingti paskutiniai išvietintųjų įstatyminio diskriminavimo pėdsakai.

Dr. Gringaus perspėjo pasaulį nežūrėti į žydų likimą per lengvai. Krikščioniška civilizacija turinti pareigą visur kovoti su fašizmu ir antisemitizmu. „Išmaldą mus demoralizuoja. Todėl mes reikalaujame veitoj pagalbos produktyvaus darbo už atlyginimą“.

Darbo programa 46.000 išvietintųjų žydų amerikiečių zonoje buvo su džiaugsmu sutikta. Tai duoda vilties benamių žydų ne-

dirbančiam masei vėl pripratinti prie nuolatinio darbo, paruošti kvalifikuotus specialistus, apsaugoti nuo moralinio susmukimo ir sukurti disciplinuotą ir vertingą žydų bendruomenę. Šiai programai įvykdyti jau turima 1 1/2 mil. dolerių. Pasitarimai su užsieniu dėl įvežimo žaliavų taip pat pradėti.

Reichenhall (NF). Vokietijos išlaisvintų žydų kongrese dr. Kontor perskaitė įvairiose Reichenhalles vietose išlipdytą proklamaciją: „Salin žydai! kad mums pagaliau nebereikėtų jų dar kartą dujomis nuodyti“. Kongreso dalyviai proklamaciją laikė įrodymu, kad Vokietijoje dar vis tebesilaikąs slaptas nacionalistinis judėjimas, kurio programai priklaūs ir antisemitizmas.

Berlynas. Pašalinimas griuvėsių Berlyne, naudojant ir moderniausias mašinas, truks nuo 20—25 metų.

Anglijos komunistai priešingi DP

Paskutinėmis dienomis Londone vyko komunistų kongresas, kuriame dalyvavo britų imperijos komunistų atstovai ir komunistų atstovai iš 17 valstybių. Be visos eilės šiame kongrese svarstyti klausimai, paskutinėmis kongreso dienomis buvo iškeltas DP įjungimo į britų ūkį klausimas. Britų anglikasių profesinų sąjungų generalinis sekretorius pareiškė, jog jis neprita-

5000 žydų nori grįžti...

Vienas britų karinės valdžios atstovas pareiškė, jog britų įstaigos pastarosiomis dienomis yra gavusios 5000 žydų, paskutinių metų būvyje emigravusių į Palestiną, prašymus, jog jie nori grįžti į Vokietiją.

Kodėl DP turės dirbti?

Paskutiniu metu ypač daug kalbama apie DP britų zonoje įjungimą ir darbus. Kaip atsakingi anglų karinės valdžios atstovai Vokietijoje pareiškia, pagrindinės DP įjungimo ir darbus esančios šios priežastys. Dvejis metų DP stovyklose buvo be darbo, išskyrus nežymią dalį, kuri dirbo stovyklų darbuose. Per tą laiką jie gavo padintą maistą, palyginus su vokiečių gaunamomis normomis. Vokietijos maisto normos viršijanti dalis buvo padengiama Britanijos. Taiti reikšia, jog DP gaunamus papildomus priedus turėjo apmokėti britų mokesčių mokėtojai. Atėjęs laikas šią našta nuo britų mokesčių mokėtojų pečių nuimti. Dėl to ir iškilęs reikalas DP įjungti ir darbus.

Ar italiai išdavinėja DP Sov. Sąjungai

Kaip praneša estų laikraštis Esti Post, 8. m. vasario mėn. pradžioje į Dachau internuotųjų stovyklą iš Italijos buvo atsiųsta 100 estaičių, 20 latvių ir 16 lietuvių, kuriuos savo metu kaip galtingos seserys buvo Sąjungininkų internuotos Italijoje. Laikraščio žiniomis tos pabaltietės priklausančios grupei internuotųjų, kuriuos italai žada išsikeisti su Sov. Sąjungoje besirandančiais italų belaisviais. Internuotųjų perdazimas turėjęs įvykti vasario 20 dieną. Laikraštis toliau rašo, jog ką nors daugiau sužinoti apie tas mergaites nebuvę galimybių kadangi patekti į Dachau stovyklą pašalinams asmenims be galo sunku. Tik iš vokiečių belaisvių sužinota, jog su internuotomis elgiama, kaip ir su kitais belaisviais. Ir ant aprangos jos nešiojančios karo belaisvių ženklus. Dachau stovykloje esanti Sov. Sąjungos komisija, kuri perimanti tos rūšies internuotuosius. „Esti Post“ tik galįs pranešti, jog Baltų tremtinių atstovai padarę visus žygius pas JAV kariuomenės vadovybę, kad perdavimo sprendimas būtų atmainytas.

Ta proga pažymėtina ir BBC žinutė iš IRO

paruošiamosios konferencijos, kurioje pažymima, kad DP padėtis Italijoje esanti be galo sunki ir reikalinga skubaus to klausimo išsprendimo. IRO esą kreipusis į JAV, Didž. Britanijos ir Italijos vyriausybes, kad DP būtų suteikta reikalingiausia parama, iki IRO galės pradėti savo darbą. IRO esą kreipusis ir į JTO generalinį sekretariatą, prašydamas 250.000 dolerių pašalpos, kad sekantių 4 mėnesių bėgyje galėtų tęsti paruošiamuosius darbus, priešingu atveju tektų net ir to atsisakyti. Vv.

„Trukdo grįžti namo“

Ryšium su 20.000 pabaltijiečių susitarimu priimti anglikasių darbams į Belgiją, „Pravda“ išdėjo straipsnį, kuriame pareiškia, jog amerikiečių zonoje esančių DP daugumas būvę sovietinių Baltijos respublikų piliečiai, kurie pasėkėje aktyvios propagandos būvę sulaukyti nuo grįžimo į savo tėvynes. Su Belgija amerikiečių karinės vyriausybės pasirašytoji sutartis dėl 20.000 pabaltijiečių atidavimo anglikasių darbams, kuria numatoma jiems suteikti lygios teisės su belgų darbininkais ir galimybę įsigyti pilietybę yra trukdymas šiems žmonėms grįžti namo. Toliau, baigdamas, minėtas laikraštis pareiškia, jog esą žinių, kad ir iš britų zonos 50.000 DP pasiūsti darbams į Belgiją.

ACHESONO INCIDENTAS BAIGTAS

Kaip jau buvo skelbta, vasario 10 d. JAV kongreso atominės energijos komisijoje užsienio reikalų viceministeris D. Achesonas vieno atstovo buvo šitaip paklaustas: „Ar jūs manote, kad jei Rusijai pasisektų išrašyti atominę bombą, ji užimtų netik likusią Europą, bet galbūt ir likusį pasaulį?“. Į tai Achesonas atsakė: „Aš žinau daug faktų, jog Rusijos užsienio politika yra vien tik agresyvinė ir ekspansyvinė.“

Iš to pareiškimo kilo diplomatinis konfliktas. Penkios dienos praėjus Molotovas per amerikiečių pasiuntinį W. B. Smith, Maskvoje, įteikė Jungtinėms Amerikos Valstybėms protesto notą ir Achesono išsireiškimą pavadino „nedraugingu šmeižimu Sovietų Sąjunga“. Vėliau Marshallis labai mandagioje notoje pateisino Achesoną ir pažymėjo: „Aš žinau, kad jūs atvirumą neskaitysite nedraugingumu“.

Praėjusią savaitę Maskvą paskelbė, kad Molotovas vėl painformavęs Marshallį, jog jis tuo atsakymu esąs nepatenkintas.

Dabar Reuteris praneša, jog Marshallis pareiškė, kad jis incidentą skaito baigtu ir kad JAV užsienio reikalų ministerija į naująją Molotovo notą nieko nebeatsakys.

Ta proga „The New York Times“ rašo: „Ponas Achesonas pavartojo „agresyvinę ir ekspansyvinę“ sąvoką, kai jis užsiminė apie rusų užsienio politiką, kuri karui pasibaigus yra aneksavusi 250.000 kv. mylių Europos žemių su 20 milijonų gyventojų. Čia nėra jokio šmeižimo, bet tikslus vertinimas negintytinų faktų.“

F. D. Roosevelt pakviestas, Dean Achesonas JAV užsienio reikalų ministerijoje dirba nuo 1941 metų. J. Byrneso laikais jis buvo paskirtas vice-ministeriu. Dabar, Mar-

shaliui perėmus užsienio reikalų ministerio pareigas, jis, kaip ir visi kiti aukštesnieji užsienio reikalų ministerijos pareigūnai, buvo padavęs atsisąstydinimo pareiškimą, bet Marshallis jo prašymo nepatenkino. Kai Marshallis išvyks į Maskvą, jis eis užsienio reikalų ministerio pareigas.

Ta proga tenka prisiminti, kad praėjusiais metais, rugpjūčio mėnesyje J. Byrnesui esant Paryžiaus taikos konferencijoje, D. Achesonas pasiuntė Jugoslavijai notą dėl grąžinimo bereikalingai pašauto amerikiečių lėktuvo igulos. Kaip žinome, nota buvo ultimatyvinio pobūdžio ir Amerikos reikalavimams įvykdyti buvo duotas 48 valandų terminas. gija tam tikslui pašvesta. Mūsų vietų kaimynai yra laimingesneje padėtyje, turėdami galtingiausioje pasaulio valstybėje-JAV, tokį savo tautiečių skaičių, kad jų balsas negali tikti neišklaustas. Tačiau to nepakanka, reikalinga dar ir energija ir mokėjimas savo reikalą tinkamai apginti“. Iš nuveikto darbo laikraštis sprendžia, kad Amerikos lietuvių tikrai yra daug pasidarbuota.

Tai matosi iš lietuvių delegacijos vizito pas Prezidentą Trumaną ir ta proga Prezidento padarytų Baltijos valstybėms palankių pareiškimų, taip pat rinkimus atžvilgiu, išryškėjęs jos pirmininko B. Carrol Reece deklaracijoje ir pagaliau, VLIKO memorandumas ITO generaliniam sekretariatui—visa tai rodo, kad kiekvienas apgalvotas žingsnis yra sveikinti niek ir kad tuo reikalui niekad nebus per daug padaryta.

Suminėjęs visas tas pagrindines lietuvių pastangas, laikraštis baigiamas klausia, ar lyginant 1918 metų sąlygas su dabartinėmis, ir latvių viskas yra daroma, kas reikalinga teisingumo atstatymui. J. Vv.

Naujienos is visu kontinentu

Londonas. 12 britų delegacijos narių užsienio ministerių konferencijai perėitą ketvirtadienį lėktuvu išskrido Maskvon, kad ten atliktų parengiamuosius darbus pagrindinės delegacijos atvykimui. Bevinas drauge su 100 asmenų štabu, 20 žurnalistų ir 15 JAV delegacijos narių šį antradienį per Brussef, Berlyną ir Varšuvą taip pat išvyksta Maskvon.

Madridas. (NF) Paskutinėmis savaitėmis sukilėlių grupė išvystė striptiją sabotazinę veiklą prieš Franko režimą. Komunistų partijos pranešimu sukilėlių grupės turi tikslą keršyti už Madrido nužudytus vadus Jose Antonio Plerandi ir Jose Irassa Claizola. Pagal sukilėlių laikraštį „Guerillero“ tvirtinama sukilėlių grupės susideda iš keturių arba penkių artimų draugų ir turi uždavinius greitais veiksmais atlikti geležinkelio ir elektrinių sprogdinimą, o taip pat falangistų žudymą.

Roma. Julia-Venecija reikalams komisijos pirmininkas atstovas Berti Italijos ministeriui pirmininkui de Gaspari siūlė Tiberio žiotyse prieš Romos vartus įkurti naują miestą vardu Istria d'Italia ir jame apgyvendinti italų pabėgėlius iš Jugoslavijai taikos sutartim atitekusių sričių.

Londonas. Graikų tautinė atstovybė Kipro saloje jos generalinio sekretoriaus Zeno Rodises pranešimu įteikė britų vyriausybei Kipro gyventojų reikalavimą prijungti Kiprą prie Graikijos. Britų kolonijų ministeris šią reikalavimą yra perdavęs savo vyriausybei. Tačiau iki šiol britų vyriausybė nepadarė jokio sprendimo.

Vašingtonas. Du žydai JAV kongreso nariai Sanath ir Bloom atmetė britų užsienio ministerio Bevino kaltinimus, kad JAV yra atsakingos už Palestinos konferencijos nepasisekimą. Sabath pabrėžė, kad britų vyriausybė savo įsipareigojimus Palestinoje neišpildė. D. Britanija esanti įstatymiškai įsipareigojusi sukurti žydams tėvynę Palestinoje.

Buenos - Aires. (NF) Metinių sukaktuvių proga nuo rinkiminių pergalės, Argentinos prezidentas generolas Joan Peron paskelbė 10 punktų apimantį Argentinos darbininkų

teisių įstatymą. Su šiuo įstatymu, anot Perono, Argentina atsisotijanti pirmoje vietoje darbininkus saugančius įstatymavystės srityje. Šis įstatymas įpareigoja sukurti respublikoniškai demokratines įstaigas.

Londonas. D. Britanija per pereinus metus savo kariuomenės skaičių iš trijų su virš milijonų sumažino į vieną milijoną su ketvirtadaliu.

Jeruzalė (NF) Vyriausias arabų komitetas, atsakydamas į Bevino kalbą Žemuosiuose Rūmuose Palestinos klausimu pabrėžė sekančius arabų norus: „Sunkų susirūpinimą mums teikia nuolatinė žydų emigracija, kuri daro negiamos įtakos arabų padėčiai ne tik Palestinoje, bet ir kituose arabų kraštuose. Palestinos klausimui pakliuvus JT sprendimui, Palestinos arabai tikisi, kad bus atsižvelgta į jų teisę turėti laisvę ir nepriklausomybę apsaugojant juos nuo angliški sionistinių suokabų pasekmių.“ Pareiškimo pabaigoje kviečiami visi Palestinos arabai laikytis vienybės kovoje už savo teises.

Londonas. Britų vyriausybės kalbėtojas Žemuosiuose Rūmuose pranešė, jog Kylio kanalas esąs išvalytas ir paruoštas naudojimui. Esą gauta danų nota, kuria reikalaujama paklikti Danijai laisvą pravažiavimą tuo kanalu ir jo priežiūrą pavesti tarptautinei kontrolei.

Londonas. Varšuvos gubernatorius vokiečių okupacijos laikais Ludwig Fischer nuterštas mirties bausme. Jam priskiriama kaltė už 1 mil. žydų išnaikinimą, už Varšuvos getto likvidavimą.

Londonas. Egipto užsienio reikalų ministerio pranešimu Egiptas kreipsis į saugumo tarybą reikalaujamas atitraukti britų kariuomenę iš Egipto ir Sudano, o be to, Sudaną pavestį Egipto priežiūrai. Londone stebima šių šitokių pareiškimų, nes dėl atitraukimo kariuomenės esą jau susitarta, o Sudanui numatyta suteikti nepriklausomybę.

Londonas. JAV prezidentas Trumanas siūlė kongresui panaikinti laike karo įvestą visuotines karines prievolės įstatymą. Ką kongresas padarys nežinia, tačiau tuo siūlymu norima perėiti vėl į samdytą kariuomenę.

Vokietijos problema ir Maskvos konferencijos perspektyvos

Po ilgai užtrukusių derybų pačių nugalėtojų tarpe su Vokietijos satelitinėmis valstybėmis taikos sutartys pagaliau buvo pasirašytos. Apvalius pasaulinę taikos problemą nuo smulkiųjų klausimų, keturių didžiųjų valstybių užsienių reikalų ministerių; dabar renkasi į Maskvą pačiam taikos branduoliui, t. y. Vokietijos problemai, gvildinti. Jau antrąjį kartą šio amžiaus pirmoje pusėje Vokietija stoja prieš nugalėtojų teismą. Prieš 30 metų, kada Vokietijai buvo padiktuota

Versalio taika

ji neteko 13% savo teritorijos, nes dideli žemės plotai rytuose buvo priskirti Lenkijai, o Elzasas — Lotaringijai teko Prancūzijai. Saaro sritis buvo ūkiniai ir politiniai atskirta ir pavesta tarptautinei komisijai valdyti. Vokietijai buvo uždėtos didelės reparacijos. Beveik visi kariniai ir prekybiniai laivai buvo tarp sąjungininkų pasidalinti. Leista laikyti tik 100.000 kariuomenės ir 15.000 jūrinių, o karinės tarnybos bendroji prievolė, t. y. naujųjų šaukimas, uždarytas. Be to visos kolonijos buvo atimtos, o Reino sritis liko kariniai okupuota. Bet tuomet Vokietijai buvo paliktas jos valstybinis suverenumas, t. y. nugalėtojai nesikišo į jos vidaus reikalus. Taiką pasirašiusi, Vokietija pradėjo tvarkytis demokratiniais pagrindais pagal Weimaro konstituciją. Kraštas buvo likęs karo veiksmų nepalietas. Pramonė buvo likus visiškai sveika, todėl Vokietija greitai atgavo savo ūkiškąją galybę. Gal būt dar ir šiandien vokiečių tauta būtų ramiai tebegyvenanti, jei ne ta pragaištinga Hitlerio avantiūra.

Vokietija šiandien

yra daug blogesnėse sąlygose. Visas kraštas yra kariniai okupuotas ir į keturias zonas padalintas. Miestai ir pramonė yra gerokai apnaikinti. Žmonių nuostoliai yra daug didesni, negu praėjusiam kare. Vokiečių rytų siena dabar eina nuo Stetino palei Oderio ir Neisės upes į Čekoslovakijos sieną. Rytprūsiai, Pomeranija, Silezija, Poznanė ir dalis Brandenburgo provincijos dabar yra atskirta. Tų sričių gyventojai, o taip pat visi vokiečiai iš Čekoslovakijos, Vengrijos, Jugoslavijos ir kitų kraštų yra perkelti į apkarpytą Vokietiją. Apie 20% sumažėjusiam teritorijos plote gyvena 18% daugiau žmonių. Vlenamė kv. km. šiandien gyvena apie 200 žmonių, prieš karą gi tik 133 žmonės. Bet svarbiausia yra tas, kad šiandien Vokietija neturi nei politinės, nei ūkinės laisvės, ji yra valdoma keturių nugalėtojų, kurie šiame klausime ir patys nėra vieningi.

Pirmąjį kartą Vokietijos pokarinis likimas buvo fiksuotas.

Jaltos deklaracija

1945 m. vasario 12 d. Tuomet sąjungininkai buvo vieningi ir vienbalsiai nutarė sunaikinti

ti nacizmą ir militarizmą, kad Vokietija daugiau niekuomet nebegrasintų pasaulio taikai. Vokietijai nuginkluoti, Vyr. štabą panaikinti, karo pramonę išmontuoti arba sunaikinti, karo nusikaltėlius nubausti, daiktines reparacijas išreikalauti — tai buvo klausimai, kurie jau yra aptarti Jaltos konferencijoje. „Mes neturim nusistatymo“ — sakoma minėtoje deklaracijoje — „vokiečių tautą sunaikinti, bet kaip tikta nacizmas ir militarizmas bus pašalinti, vokiečiams bus sudarytos sąlygos grįžti ir priderantį gyvenimą ir tautų bendruomenę“.

Karui pasibaigus, 1945 m. rugpjūčio 2 d. buvo paskelbtas

Potsdamo susitarimas

dėl Vokietijos valdymo. Pagal tą susitarimą vyriausioji valdžia buvo pavesta taip vadintam Kontrolinei Tarybai, suda ytai iš keturių didžiųjų valstybių karinių vadų. Tai Tarybai buvo uždėta pareiga vykdyti tuos sąjungininkų siekimus, kurie buvo sutarti Jaltos konferencijoje ir ruošti Vokietijos kėlią į taiką ir tautų bendruomenę. Pagal Potsdamo susitarimą Vokietija turėjo būti traktuojama vienu ūkiškuoju vienetu. Sunkūs ir monopoliai panaikinami. Reparacijoms patenkinti pramonės įmonės išmontuojamos ir mašinos išvežamos. Sąjungininkai principiniai sutiko Rytprūsių sritį su Karaliaučium perduoti Sovietų Sąjungai, o rytinę Vokietijos dalį palei Oderio ir Neisės upes — Lenkijai. Tuomet sąjungininkų valstybių vyrai išsiskirstė tvirtai tikėdami į netolimą taiką. Pirmajame minėtos konferencijos pareiškimo punkte yra trašyta šitokia jų viltis: „Prezidentas Trumanas, generalissimus Stalinas ir ministeris pirmininkas Atlee apleidžia konferencija, kuri sustiprino santykius tarp trijų vyriausybų ir išplėtė jų bendradarbiavimo bei susipratimo sritį, su tvirtu įsitikinimu, kad jų vyriausybės ir tautos drauge su kitomis Jungtinėmis Tautomis užtikrino teisingą ir pastovią taiką“.

Bet pasitarimai dėl taikos sutarčių su satelitinėmis valstybėmis parodė, kad kelias į taiką yra tolimas ir sunkus. Bevaldydami per savo karinius vadus Vokietiją sąjungininkai priėjo prie didelių nuomonių skirtumų. Daugeliu atvejų, o ypač dėl Vokietijos traktavimo ūkiškuoju vienetu, ankstyvesni susitarimai nėra pildomi. Nors dar taikos sutartis nėra pasirašyta, bet sovietai jau prijungė sau Karaliaučiaus sritį, lenkai išvarė vokiečius ir įsikūrė rytinės Vokietijos žemėse, o prancūzai muių siena atitverė Saaro sritį. Tokiomis aplinkybėmis esant darosi neaiškios būsimosios

Moskvos konferencijos perspektyvos.

Atrodo, kad tie pasitarimai, kuriuos turėjo keturi užsienių reikalų ministerių pavaduotojai Londone, nedavė gerų rezultatų.

Kuro krizė ir darbininkų trūkumas Anglijoje

Prieš karą Anglija buvo tikrai kapitalistinė šalis. Vien iš nuosimčių už paskolintus kitiems kraštams kapitalus angliai gaudavo kas met šimtus milijonų svarų sterlingų pajamų. Be to, angliai turėjo didžiausią pasaulyje prekybos laivyną, kuris taip pat surinkdavo gražių pajamų už patarnavimus kitiems kraštams. Negana to, Anglijoje yra labai gausu akmens anglių, plieno, geležies ir tt. Todėl Anglija yra grynai pramonės kraštas. Svarbiausios pramonės šakos yra: laivų statyba, tekstilė, mašinių gamyba ir tt.

Buvusis karas Anglijai brangiai kainavo. Ji netik išleido visus sukauptus kapitalus, bet dargi gerokai išskolino Jungtinėms Amerikos Valstybėms ir Kanadai. Be to didžioji pusė laivų karo metu nukeliavo į jūros dugną. Daug įmonių nukentėjo nuo puolimų iš oro. Nei palūkanų už kapitalus, nei pajamų už laivų patarnavimus šiandien anglai nebe gauna. Todėl norint suvesti galus su galais reikalinga visomis priemonėmis skatinti gamybą ir daugiau eksportuoti prekių į užsienius. Jau yra ekonomistų apskaičiuota, kad, norint išlyginti atsiskaitymą su užsieniais, reikalinga beveik dvigubai tiek eksportuoti prekių, kiek buvo eksportuojama prieš karą. O pirmoji kliūtis gamybai pakelti yra darbininkų trūkumas. Darbininkų trūksta visose srityse. Todėl paskutiniu metu angliai šūkato ieškoti darbo jėgos užsieniuose.

Užvis labiau darbininkų trūkumas yra jaučiamas anglų kasyklose. 1938 m. anglų kasyklose dirbo 782 tūkstančiai darbininkų, o praėjusiais metais tik 696 tūkst. Be to, didžioji dalis darbininkų yra persenukių. Pavyzdžiui, 150 tūkst. darbininkų, dirbančių anglų kasyklose, turi virš 50 metų; 100

Delegacijos jau renkasi į Maskvą, bet be didelių vilčių. Bevinas jau yra pareiškęs, kad Maskvoje taikos sutartis dar nebus pasirašyta. Turbūt ne be sovietų pritarimo lenkai siūlo taikos sutartį pasirašyti Varšuvoje. Reikia pasirašymui reikės kitos konferencijos. Dar neaišku iš viso: kas ir kaip pasirašys sutartį iš Vokietijos pusės, nes nėra valdžios. Turbūt ir Maskvoje daug debatų sukels centrinės valdžios klausimas. Centrinės valdžios sudarymu yra labai užinteresuoti sovietai, nes tuomet iš Berlyno būtų patogiausiai išplėsti savo įtaką ir į vakarines zonas. Džiuginančių rezultatų netenka laukti dar ir todėl, kad paskutiniu metu yra pasireiškę nesklandumų amerikiečių — soviety santykiuose. Čia daug prisidėjo atsiskaitymo už „skolinimus ir nuomavimus“ klausimas ir Achesono pareiškimas. Žiūrint iš delegacijos sudėties, atrodo, kad ši konferencija ne tiek yra panaši į taikos konferenciją, kiek į eilinį keturių užsienių reikalų ministerių susitikimą. Vb.

tūkst. darbininkų turi virš 55 metų, o taip pat daug tūkstančių darbininkų turi virš 65 metų. Todėl ir anglų gamyba yra žymiai atsilikusi. 1938 m. buvo pagaminta 226 milijonai tonų anglių, o praėjusiais metais — 189 mil. tonų.

Dėl nepakankamo anglių iškasimo paskutiniuosiomis savaitėmis Anglijoje buvo pasireiškęsi didelė kuro krizė. Nuo 10 vasario įvesta dideli elektros energijos tiekimo suvaržymai. Namų ūkyje elektros energija išjungiamą 5 valandas kasdien. Daug įmonių dėl energijos ir kuro trūkumo turėjo sustoti. Penki milijonai darbininkų ir tarnautojų turi nutraukti savo kasdienį darbą. Įstaigose ir įmonėse vėl vartojamos žvakės ir žibalinės lempos. Bankuose ir biuruose skaičiavimų mašinos bei įvairūs aparatai neveikia. Traukinių judėjimas per pus sumažintas. Žodžiu viskas: tiek viešasis gyvenimas, tiek namų ūkis — yra paraližuotas.

Si krizė sudaro daug rūpesčių dabartinė darbiečių vyriausybei. Jai teko pakelti daug priekaištų iš konservatorių pusės. Kaip žinome, anglų kasyklos nuo š. m. sausio 1 d. yra nacionalizuotos. Tai dabar opozicija daro vyriausybei priekaištų, kad pastaroji esanti per daug užimta nacionalizavimo projektais, o nežiūri krašto ūkiškojo gyvenimo raidos. Ta proga Churchillis žemuosiuose rūmuose nepagalėjo priekaištų socializmui, o vyriausios valstybės gnyėjas Sir Hartley Shawcross taip išsireiškė: „Jei mes nesugebėsime krizę nugalėti ir jei neįstengsime anglų gamybą padidinti, tai darbiečių vyriausybė, o su ja kartu ir socialistinė idėja žlugs visam mūsų krašto laikotarpiui.“ Kadangi klausimas rišasi su socializmu pasiskelbimu, tai daugelyje kasyklų darbininkai dirba ir šventadieniais, norėdami gelbėti socializmo prestižą.

1945 m. rudenį Anglijoje buvo 14 milijonų tonų anglių atsargoje, o praėjusį rudenį, kadangi artėjo kasyklų nacionalizacija, tai atsargų sudaryta maži, būtent tik 11 mil. tonų. O be to šmet prisidėjo labai šalta žiema. Sniego pusnys trukdo transporto ir anglių pristatymą. Transportui į pagelbą yra mobilizuota ir karinės pajėgos. Užpusyti keliai yra valomji specialiais tankais ir net vartojami ugniasviidžiai.

O šiuo metu vyriausybė jau ruošiasi nacionalizuoti krašto elektros jėgaines. Vb.

Vokiečiai nori atgauti Rytprūsius

Rytprūsių vokiečiai pabėgėliai gavo iš Kontrolinės Tarybos Vokietijai patikėjimą, kad, jei jie surinks daug parašų dėl Rytprūsių priskyrimo Vokietijai, tas klausimas galės būti svarstomas Taikos konferencijoje Maskvoje. Britų zonoje tų pabėgėlių tarpe prasidėjo parašų rinkimo akcija. (vj.)

Pilėnu Kunigaikštis

VYT. ALANTAS

3
Aš žitūrėjau pro langą parėmęs galvą rankomis. Svirmelio pašalyje dulkėse kapstėsi vištos. Didelis raudonas gaidys abeingai žiūrėjo į savo pavaldines, tartum galvodamas apie kit ką. Kodėl man visą laiką painiojosi po akimis tas kibiras ant šulnio? rentinio? Gal Aldona išvažiuodama iš jo atsigerė? Jie išsivežė mergaitę, vestuvinė, vaišes ir alų... Vadimasi, jie kels vestuves... Aišku, tai Dzedulionio sumanymas. Taip galėjo sugalvoti tik tas sadistas. Kokia kankynė yra didžiausia pasaulyje? Kaip galima žmogui padaryti didžiausią skausmą? Pamovus ant iešmo gyvą, kepti ant lėtos ugnies? Praėjusia naktį aš mačiau regėjimą. Jie ten visi sudėgė ant laužo. Nė, sudėginti ant laužo tą nieką būtų ugnies išniekinimas. Buvo didžiausia beprotybė raganas deginti ant laužo... Pagrobę savo auką, jie ten dabar linksminasi, ir kaip linksminasi! Siąnakt jie vestuves iškėlė. Dzedulionis jaunikiš... O gal tas vokiečiai? ...

Iš visų jėgų aš suspaudžiau galvą rankomis, nes man rodėsi, kad standi spyruoklė nori mano galvos kiaušą sudraskyti iš vidaus. Tuo tarpu aš girdėjau tartum iš tolo ūkininko žodžius:

— Visi bėga iš savo krašto: palieka tik seniai. Kur mums bėgėti? Ar taip ar taip mirtis ant nosies. Bet kas liks mūsų žemėje? Rugiai bėra, kas juos nukirs? Ir gyvulių nebėra kam prižiūrėti. Kas gi bus? Už ką mus Dievas baudžia?

Ūkininko žodžiai mane prajuokino: — Dievas karaliauja, bet ne valdo... — Gal ir taip, gal ir ne taip, nieko nebesupajiosi... — Tas Dzedulionis, rodos, kilęs iš jūsų apylinkės? — Kaipgi, jo tėvas Gudinėje zakristionauja.

— Ar toli iš čia ta Gudinė? — Netoli, penktas kilometrų bus. Tėvas padorus žmogus, nieko negali sak... — Sokau ant dviračio ir išvažiavau į Gudinę.

Tik pakeliui atsiminiau, kad užmiršau atsiveikinti su ūkininku. Ko aš taip skubėjau, pats gerai nežinojau. Tik jaučiau, kad man reikia kas nors daryti, į kažin ką sutelkti pastangas, nukreipti dėmesį, kad spyruoklės spaudimas galvoje atslūgtų. Dviračių myniau iš paskutiniųjų. Po dešimties minučių visos buvau šlapias, prakaitas srodiais lašais nuo veido varvėjo. Aš be galo širdavau, kai dviračio ratai nuklimpdavo į smėlį, ir turėdavau jį stumti stumti. Kartu su padūkusiais tvinksniais smilkiniais mano galvoje tvinksnėjo vienintelė mintis: greičiau! greičiau! Gal aš tikėjau ten dar rasiąs tą nieką su savo auka, o gal man pasakys tėvas, kur jis galėjo ar ketino važiuoti?

Dar apyjaunė davatkėlė, sutikta prie špitolės, smalsiai apžiūrėjo mane nuo galvos iki kojų ir pasakė, kad zakristijonas nuėjęs į šventorių.

Nenoromis stabtelėjau šventoriaus tarpvartėje. Simtametės tuopos pavėsyje, ties viena stacija, klūpojo plikagalvis, didelis žilais ūsais, nedideliu ūgio senis ir, toli atmesdamas į priekį ranką, mušėsi į krūtinę. Paskum jis žemai nusilenkė, jo veidas beveik palietė žemę, ir ėmė mėletis. Aš pribėjau arčiau, bet jis nieko negirdėjo arba dėjosi negirdis, nes, sukalbėjęs savo poterius ir plačiu gėstu padėjęs kryžių ant krūtinės, sunkiai atsidusdamas atsistojo ir, nekrepdamas į mane jokio dėmesio, tartum manęs visai nebūtų buvę, nuzingsniavo kitos stacijos link. Zakristijonas, matyt, dėjosi taip įsigilinęs į maldingus apmąstymus, kad viską aplink jam iš akių išnyko. Ta nekalta komedijėlė mane truputį pralinkmino, ir aš pusiau juokais tariau:

— Laba diena!

— Tegul bus pagarbintas Jėzus Kristus, — atsakė jis pabrėždamas kiekvieną žodį, aiškiai duodamas suprasti, kad be Jėzaus pagarbinimo jis kitokio sveikinimosi nepripažįsta.

— Ar tamsta būsi ponas Dzedulionis?

— Taip, tamista, aš esu Mataušas Dzedulionis.

— Stepo Dzedulionio tėvas?

Senis tartum nuo smūgio staiga palinko ir tyliai atsakė:

— Taip, aš esu jo tėvas... Kas tamista toks būsi?

— Mano pavardė Girkalnis. Šioje bažnyčioje šiandien turėjo būti mano jungtuvės su Aldona Skaisgiryte iš Naujakiemio...

— Ak, tai tamista būsi Skaisgirytės sužadėtinis Zinau, žinau, Viskas buvo paruošta, — pažūrėjo jis į mane atsidėjęs ir nukūtinio link suoliuko, kuris stovėjo prie šventoriaus mūro. Aš nusekiau paskui.

— Tamsta žinai, kas vakar atsitiko Naujakiemyje? — paklausiau, kai mes atsisėdome.

— Žinau, jau visas miestelis dzvanija.

— Kur dabar tamstos sūnus?

— Nežinau, jau seniai jis bebuvu namie, visą laiką kažin kur trunkosi. Ir pabėgo neatsisveikinęs... — senis atsiduro ir patylėjęs kalbėjo toliau: — Per pirmą bolshevikmetį rasai išvežė dukterį su vyru ir vaikais, o dabar ir sūnus ištrūko galva su tėvynės priešais... Kai šiandien rytą Morta ėmė skambinti varpais, tai man ausyje ir ėmė spengti: tavo vaikas išdavikas! tavo vaikas išdavikas! Viešpatie, viešpatie, už ką tu mus baudi? — pakėlė jis akis į bažnyčios bokšto kryžių maldingai susikaupęs. — Nesuprantami Dievo keliai, ne, — palingavo jis galvą.

— Tos bažnyčios duris jau varstau vienuolika metų; šiandien pirmą kartą peržengiau jos klenstį su drebenčia širdimi, bijojau, kad neprasisvertų žemė ir neprarytų išdaviko tėvo... Buvau nuėjęs pas kleboną: jis mane ramina, sako, tu negali atsakyti už savo vaiko darbus. Taip tai taip, bet ar švenfame Rašte nėra pasakyta, kad tėvų kaltės krenta ant vaikų? Gal aš nemokėjau auklėti, gal nemo-kėjau jam Dievo baimės įkvėpti, gal jis per vaikus mane baudžia už jaunystės nuodėmes, nors, rodos, aš gyvenau, kaip geram katalikui pridera gyventi. Per visą savo gyvenimą meldžiausi, kad šventoji dvasia anšviestų mano sūnaus protą, bet, matyt, mano

maldos nepasiekė Jo sosto. Mano sūnų ape-do piktą dvasia...

Senio kalba manęs nedomino, ir aš išsi-blaskęs, dairiausi po šventorių. Bažnyčios langų vitražuose sv. Jona krikščio Jordano upėje Kristų ir šventas Petras su Povilu skaitė kažin kokį didelį pagamentą. Dievo namo pastogė buvo aplibdyta kregždžių lizdų. Jos visą laiką nardė ore. Simtametė tuopų pavėsyje, prie šventoriaus vartų, stovėjo sena, medinė varpinė, sveikinusi tūkstantčius parapijiečių, atvykusių į šį pasaulį ir tuos pačius tūkstantčius vėl palydėjusi į amžinybę. Jos varpai ir mus su Aldona būtų palaikimė... Jungtuvėms ji buvo pasisidindusi labai gražią suknelę. Greičiausiai ji būtų panėjęsi į auksaplaukę Punioes kunigaikštienę, kuri susidegino ant laužo... Kodėl Aldona negalėjo susideginti? Jei ji būtų susideginusi, man būtų dabar lengviau. Ji tikrai būtų susideginusi, jei tik būtų galėjusi: aš ją gerai pažįstu... Ir vėl mintys apie ją!

Staiga pašokau ir gan grubiai nutraukiau senio dūsavimus ir bejėgiškus samprotavimus apie Dievo valią, paklausdamas, ar klebonas namie.

— Namie, kurgi daugiau bus. Labai susi-rūpinęs, nežino kas daryti: bėgti ar pasilikti. Tamstėlė, tur būt, dar be pietų? Mortelė galėtų ką išvirti...

— Dėkui, valgyti aš nenoriu. Vadinasi, tamsta neturi jokių žinių, kur dabar galėtų rasti tamstos sūnus?

— Nieko nežinau, tamistėlė, ničnieko... — Viso labo, ponas Dzedulioni, aš turiu dar užteiti pas kleboną.

— Tai pietų...

— Ne, dėkui.

Aš palikau jį besedintį ant suolo. Kaiėjau per klebonijos sodą, man truputį jo pagailo, aš beveik ėmiau sau priekaištauti, kad nebuvau su juo švelnesnis. Bet ar man galėjo labai rūpėti svetimi sielvartai?

Klebonas, stambokas, pilno veido, šestą dešimtį bevaras vyras, pasitiko mane verandoje gan šalta, bet, kai išgirdo mano pavardę, ant jo susirūpinusio veido pasirodė kažin kas panašu į šypseną, pakvietė į vidų.

Baltijos universitete apsilankius

Keletą mėnesių Hamburgo Pabaltijo Universitete užtrukęs laikotarpis „kels — nekels“ baigėsi per Tris Karalius. Tą dieną pirmosios keliamųjų kolonos pasiekė Pinnebergo miestelį, esantį 25 km. nuotolyje nuo Hamburgo miesto centro. Tai erdvios vokiečių karo aviacijos kareivinės, kurias Pabaltijo Universitetui užleido britų karališkoji armija.

Daliai persikėlę jau į naujas patalpas, o kitą dar besipakuojant ir jau susipakavus savo kuklią mantą, buvo gauta žinia, kad kareivinėse sprogo centralinio šildymo vamzdžiai. Tai prilaikė galutiną persikėlimą ir įsikūrimą.

Tačiau dabar jau seniai praėjusieji pasilikę persikraustymo įspūdžiai. Prie įėjimo Universiteto „miestan“ ant aukšto stiebo plevėsuoja D. Britanijos ir Hamburgo Pabaltijo Universiteto vėliava — trys gintarinės bangos (trys Pabaltijo valstybės) baltame fone. Universitetas savo reikalams gavo visas buv. kareivines ir todėl čia sudaro lyg ir atskirą miestą, kuriame jau užvirė gyvenimas ir darbas. Studentai ir mokomasis personalas apgyvendinti tautybėmis. Taip, pvz., lietuviai užima visą trečią bloką ir dalį aštuntojo, kur kitoje dalyje susitinka su estais. Gyvenamosios patalpos nėra tokios ankštos, kaip buvo Hamburge. Taip pat ir paskaitų salės yra daug erdvesnės. Laikiniai, esant šakiams trečiojo bloko lietuviai susilaukė daug įnamių, nes aštuntasis blokas ir visa eilė kitų dar nėra apšildomi. Paskaitos irgi dėl tos pat priežasties negali vykti joms specialiai skirtose patalpose.

Už spintų skaito profesorius

Eini namo koridoriumi ir štai, matai visą spintų sieną, kuri vestibulį skiria nuo koridoriaus. Už spintos girdiši balsas. Prityla koridoriuose garsai, o ir durys nustoja smarkiai trankytis. Netyčia kiši galvą pro spintą ir išvysti auditoriją. Ramiai sau kalba profesorius. Studentai daro užrašus. Ir taip bus ligi ataišo. Atšils, studentai bėgte išsibėgios iš tvankių koridorių ir perpildytų kambarių, nes erdvės čionai yra. Ir dar kiek daugiau!

Grazi biblioteka

Universiteto mokslo įstaigos ir raštinės taip pat gavo gražių patalpų, tik dėl šalčio dar negalima jose pasirodyti. Štai, viena tokių labiausiai reikalingų įstaigų, kaip Universiteto Biblioteka, jau susitvarkiusi po persikėlimo, tik negalinti dirbti. Atsilus orui čia pirmiausia prigūžės interesantų. Kas gi didžiausias studijuojančiojo pagalbininkas, jei ne knyga? O knygų biblioteka jau turi apčiai. Bibliotekai vadovaujanti E. Eimaitė (Vilniaus U-to Bibliotekos dir. pav.) patiekia pluoštelį žinių. Pasirodo, darbas pradėtas kaip ir iš nieko. Biblioteka neturėjo nei knygų, nei patalpų, tačiau netrukus gauta knygų siunta iš BALF-o, knygomis sušelpia Tarptautinė Studentų Organizacija Sveicarijoje, YMCA, kariuomenės dalinys, iš Bremeno, Baltų Humanitarinė Draugija Švedijoje ir kt. Net ir privatūs asmenys leido ir leidžia bibliotekai naudotis savo knygomis. Tokie yra prof. Tardel iš Bremeno, didelis lietuvių simpatikas ir lietuvių bičiulis prof.

— Tamsta iš Kauno? — paklausė iis, kviesdamas sėsti.

— Iš Kauno.

— Kas ten girdėti?

— Nieko. Visi išbėgo, miestas tuščias.

— Argi vėl nauja okupacija? Argi vėl naujas kryžiaus kelias prieš mus?

Aš trūktelejau pečiais. Nežinau kodėl, mane erzino kunigo žodžiai. Buvo aiškiai matyti: jis bijojo kryžiaus kelio, jo stambių bruožų veide atsispindėjo vidaus nerimas, kurio jis net ir nemėgino slėpti. Nors aš iš nieko nelaukiau paguodos ir užuojautos, bet, man rodėsi, kad jis galėjo pasiteirauti apie mano sužadatinę jei ne kaip sielų ganytoją, tai bent kaip gerai išauklėtas pasaulietis, kuris mandagumo taisyklių nėra susilavęs į kampa. Bet jis buvo susirūpinęs tik savimi.

— Ką tamsta manai toliau daryti? — paklausė jis, vaikščiodamas po kambarį, susidėjęs rankas ant nugaros.

— Važiuosiu toliau.

— Kas man daryti, nežinau: bėgti ar pasilikti?

— Rodos, gerai ganytojas nepalieka savo avelių vilkams...

— Taip, taip, žinau, galvojau, svarsčiau... Su savo parapija aš esu susirūpinęs ne tik koip dvasios ganytojas, bet ir kaip žmogus. Išgyvenau čia į vienuoliką metų, susipratau su žmonėmis o dabar palikti... Jau nekalbant apie gimtosios žemės meilę apskritai. Bet kai pasaulietis kalba su dvasininku, jis galvoja ne apie žmogų, bet apie kažin kokią abstrakciją.

— Tai tada bėkite...

— Bet kaip aš galiu palikti savo avelės? Avelių ganytojas liepia pasilikti, žmogus siundo bėgti. Kuris teisus? Viena aišku: jei pasiliksi, kilpos neišvengsi.

(B. d.)

Frenkelis (turis puikios medžiagos lituanistams) ir kt. Sukafaloguotų ir inventorizuotų knygų Biblioteka jau turi per 3.000, apie 600 įvairių vadovėlių ir apie 1.500 periodikos. Knygos daugiausia yra anglų kalboje. Kaip mokslinė medžiaga vertingiausia yra sveicarietėjų dovana. Knygomis studentai naudojami skaitykloje, o vadovėlių gali gauti ir į namus. Visą laiką buvusi vokiečių „kampininkė“, dabar Biblioteka gavo dvi erdvas sales, kur darbas vyksta tikrai sistemingiau.

Studentų ir profesorų literatūrinė popietė

Kuklus, net labai kuklus pabaltiečio akademiko maisto davinys, nuo kurio negalima mirti, bet ir ligi sotumo toli, neužmuša pasiryžimo ištverti ne tik paskaitose, bet palieka dar jėgų ir laisvalaikio kultūrinių pramogų organizavimui. Po vieno stogo ir prie vieno katilo likimo suvesti profesoriai ir studentai tarpusavyje gyvena nuosirdžiuose santykiuose. Pirmoji literatūrinė popietė, įvykusi tik ką atsikėlus į naujas patalpas, tai pilnai įrodė. Šios popietės programoje dalyvavo ir studentai ir profesoriai. Ypač visiems patiko literatūrinis konkursas, kada, skaitant dešimtį įvairių mūsų poetų eilėraščių ir grojant smuiku tiek pat ištraukų iš įvairių operų, susirinkusieji turėjo atspėti eilėraščių ir muzikų autorius. Atspėjusieji gavo premijas.

Nors vietiniai literatai ir kt. meno mėgėjai dar nėra krūvos susibūrę, tačiau, atrodo, šitai greit turės įvykti. Pirmuosius žingsnius parodė I. Vaičiulėnaitis redaguotasis „Scientiae et artibus“, kurio numeris 3 turi netrukus pasirodyti.

Studentų vadovybė

Studentų mokslo ir kultūrinio darbo rei-

Kur pristiglausim?

Pietų Amerikos šalis - Čili respublika

Valstybės santvarka. Čilė yra respublika nuo 1818 metų. Vyriausybę sudaro tiesioginiai rinkimais 6 metams renkamas prezidentas. Įstatymų leidžiamąją valdžią sudaro senatas ir atstovų rūmai. Senatas atstovauja provincijas ir jį yra renkami 8 metams 45 nariai. Jų pusė kas 4 metai yra perrenkama. Atstovų rūmai yra renkami tiesioginiais slaptais rinkimais 4 metams iš 132 atstovų. Rinkimų teisę turi tik 21 metų sulaukę ir moką skaityti ir rašyti vyrai.

Plotas ir gyventojai. 1940 metų duomenimis Čilė turėjo 742.000 kvadratinį kilometrų plotą, kuriam gyveno apie 5 milijonai gyventojų. Vienam kv. kilometrui teko apie 7 gyventojus. Tuo būdu Čilė yra apie 13 kartų didesnė ir apgyventa 7 kart rečiau už Lietuvą.

Gyventojai rasės atžvilgiu susideda iš 46,7% baltųjų, 51% metisų ir 2,3% arkanų, aimarų ir Ugnies Žemės gyventojų. Dauguma gyventojų yra Romos katalikų tikybos. Valstybės kalba — ispanų. Piniginis vienetas — peso, 1939 metais turėjo 10 pf. vertę. Laiko skirtumas — 6 valandos (vėluoja). Valstybės sostinė Santiago turi 944.000 gyventojų (6 kart didesnė už Kauną). Kiti svarbesnieji miestai yra Valparaiso 212.000 gyv., Concepcion — 86.000, Vina del Mar — 64.000, Antafagasta — 50.000, Ikuika — 38.000, Lota — 31.000, Talcahuano —

30.000, Cokimbo — 17.000, Tocopilla — 15.000, Chukuicamata — 13.000, Los Andes — 12.000.

Okia. Klimato atžvilgiu kraštą sudaro trys skirtingos zonos: 1. siaurės — daug metalų rūdos, tačiau sausa ir žemės ūkiu atžvilgiu neturtinga sritis; 2. vidurio — drėgna, bet švelnus klimatas; dėl to turi labiau išvystytą žemės ūkį ir gyvulininkystę; 3. pietų — vyruoja drėgnas ir vėsesnis klimatas, daug miškų ir ganyklų, tinkamos sąlygos žemės ūkiui.

Dirbamos žemės 7,5%, vaismedžių sodai ir krūmai 0,38%, natūralinės pievos ir ganyklos — 16,2%, miškai 20,5%. Likusioji dalis dar neišdirta ir nenaudojama žemė.

Iš javų daugiausia sėjama kviečių, ypač tarp Santiago ir Concepcion miestų sričių. Vėsesnėse pietų srityse daug sėjama miežių ir avižų. Italu apgyventose srityse sėjama daug kukurūzų. Pramoniniai augalai — tabakas ir kanapės užima nežymią vietą. Auginama daug vynuogių. Vyno produkcija 1 metus apie 3 mil. litrų. Siuo atžvilgiu Čilė užima antrą vietą Pietų Amerikoje. Iš vaismedžių pirmą vietą užima obelys. 1 metus eksportuojama obuolių apie 125.000 dvigubcentnerių.

Miškai užima apie ketvirtadalį viso krašto ploto. Jie susideda daugiausia iš didžiulių pietų kraštų skroblių ir spygliuočių, kurių

kių meliodijoms. Norima šią filimą pagaminti spalvotą; tasyk ir mūsų tautiniai rūbai išpūdingiau atrodytų. Šiame darbe iniciatoriama sutiko talkininkauti J. Banaitis ir akt. V. Dargis. Iš Universiteto Unrra vadovybės gautas šiam sumanymui pilnas pritarimas ir greitai laukiama oficialaus leidimo iš britų įstaigų. Filimą sukli numatoma universiteto rajone, kur U-tą globojanti Unrra yra pažadėjusi išlaikyti visą meno ansamblių ir filmavimo personalą per visą filmo laiką. Žiroma, leidimas bus, bet filmai sukli reikalingi pinigai. Studentai visais laikais šiuo a ilgii buvo „plikį kaip tilvikai“, o ką jau bekalbėti apie dabartį.

Filmos štabą užtiknu susimąstius. Kad taip lietuvių tremtinių komitetas ar šiaip pasiturintieji tautiečiai paremtų...

Universiteto žirdis

To misterio Rygel vardas čionai labai populiarus. Apie jį daug kalba profesoriai ir studentai. Ir visi jį mini su pagarba ir simpatija. Kas jis?

„Mr. R. C. Ryggle yra mus globojančios Unrras Team 289 Pr. Welfare Officer — atkinka studentai — tai tipingas, bet geras ir jautrus amerikietis. Jis visa siela atsidavęs Universitetui. Padeda kuo išgali. Su studentais labai draugiškas. Išklauso reikalą, pataria, paploja per petį (ir jam galima paploti). Labai mėgsta lietuviškas dainas; lankydamasis pas studentus, prašo padainuoti, o išgiręs sykį čiurlioniečius, jų dainų sujaudintas, užšokęs ant scenos, dėkojo už gražų koncertą“.

Taip apibūdinamas Mr. Ryggle — tas Hamburgo Pabaltijo Universiteto centrinis asmuo, kuriam visas universitetas šalia pagarbos, ir gilią meilę širdyje nešioja.

S. Narkėdionaitė

tarpe pažymėtina yra fitzva patagonica, iš kurio gaminama alerco mediena. Miškingose srityse randasi daug lentpiuvių.

Gyvulininkystė 1936 metais, skaičiai taip atrodė: galvijų 2,5 milijonų galvų, avių — 6 mil., oškų — 0,8 mil., kiaulių — 0,6 mil., arklių — 0,5 mil., asilų — 0,05 mil., mulų — 0,04 mil., lama ir alpaka — 0,03 mil. Mėsos eksportui nemaža yra įrengta šaldytuvų. Daug yra išvežama į užsienį neapdirbtos vilnos.

Žemės turiai ir pramonė. Iš žemės turčių pirmą vietą užima salietra, kuri kasama Ikuika, Tocopilla, Antofagasta ir Taltalo srityse ir eksportuojama į užsienį. Antroje vietoje eina Boraksas ir jodas. Iš metalų paskutiniu metu pradėjo kilti aukso, sidabro ir vario kasyklų gamyba. Vario atžvilgiu Čilė atsistojo į vieną iš pirmųjų vietų pasaulyje. Čia gaunama taip pat daug aukštos kokybės geležies rūdos, kuri žaliavos pavidale yra eksportuojama ir tik maža dalis vietoje apdirbama. Greta geležies rūdos yra iškasama ir akmens anglių. Mažai yra išnaudojama vandentvė jėga. Palyginti su krašto ištekliais, medžiagų šaltiniai ir gyventojų pareikalavimu, pramonė yra išvystyta labai menkai. Taip yra dėl kvalifikuotos darbo jėgos ir kapitalo stokos. Daugumoje pramonės įmonių yra svetimšalių rankose. Vos 300.000 darbininkų čia dirba pramonės įmonėse.

Iš kitų pramonės sričių paminėtina yra audinių pramonė, kuri apdirba vietinę vilną ir importuotą medvilnę ir šilko žaliavą. Po audinių tenka paminėti ir odininkystės pramonę. Visame krašte yra apie 20 avalinės fabrikių, kurie naudoja vietinę odą. Cerilos mieste yra užsieniečiams priklausantis lėktuvų fabrikas. Cemento gamyba siekia kasmet 350.000 to. Cukraus gamyboje yra tik pusiau apdirbama iš Peru importuota cukraus žaliava neskaitytingose šio krašto rali-nerijoje. Popieriaus gamyba yra labai maža. Kalamare yra sprogstamosios medžiagos fabriki, kuris gamina užtaisus kalnų pramonei. Chemijos srityje paminėtina yra vaisių gamyba, kurią labai remia šios valstybės varoma prekybos politika. Vaisių pagaminama tiek, kad yra patenkinama visas vidaus pareikalavimas.

Čilė įveža audinius, trankius ir geležies prekes, autovežimius, cukrų, aliejų, ryžius, kvepalus, asfaltą ir smalą, dažus ir lakus, sprogstamąsias medžiagas, chemines trašas. Išveža salietrą ir jos šalutinius produktus, varį, geležies rūdą, vilną, odas, šaldytą mėsą, natrio sulfatą.

Susisiekimas. Svarbiausias uostas yra Valparaiso. Prekybos laivynas turi 176.000 bruto registro tonų. Geleželių yra, įskaitant ir pramonės šakas tik 8663 km.

Pažymėtina, kad Čilėje yra ypač gerai su tvarkytas darbininkų aprūpinimas. Nė viena Pietų Amerikos valstybė nėra įstatymais dirbantiems palankia prasme įgyvendinti socialinio aprūpinimo, kaip Čilė. Čia darbininkas 15 metų dirbęs vienoje ar kitoje įmonėje, jau turi teisę gauti senatvei paramą skylo pavidale.

Tremtinių knygos naujienos

Turingas kalendorius

Siems, 1947metams, lietuviams tremtiniams amerikiečių zonoje buvo išleista keletas kalendorių, tačiau dažnas jų nebuvo be trūkumų. Tų kalendorių sudaryme jaučiamas skubotumas. Kai kurie leidėjai, skaitydami su esamu popierio trūkumu, galimas daiktas, prieš savo norą turėjo tenkintis kad ir siauresnės kalendoriaus apimtimi. Tačiau jų išleisti kalendoriai, šiaip ar taip, užpildė buvusią spragą ir dažnas tremtinys galėjo šios rūšies leidiniais apsirūpinti.

Paskutiniu metu, jau įžengus į trečiąjį 1947 metų mėnesį, lietuviškųjų leidinių skaičių papildė dar vienas kalendorius, tai yra „Mūsų Kalendorius 1947“ išleistas „Mūsų Kelio“. Pastarasis leidinys, palyginus su anksčiau išleistais šios paskirties leidiniais, tiek savo dydžiu, tiek turinio apimtimi išsienai pirmo vieton. „Mūsų Kalendoriuje“, be kiekvienam kalendoriui pravalomos kalendorinės dalies, kuri dar papildyta mūsų kultūrinio, politinio bei visuomeninio gyvenimo atžymėtinų įvykių kalendoriumi, yra gausi pasiskaitymui dalis, kurioje telpa mūsų rašytojų kūrybos (Putino, J. Baltrušaitio, Kiršos, Vydūno, Aisčio, Vaitkaus, Vaičiulėnio, L. Dovydėno ir kt.), toliau seka straipsniai kultūriniais klausimais, atsiminimų pobūdžio; svarstymai šių dienų politinių problemų. Oktafos formato 224 „Mūsų Kalendoriaus“ puslapiuose skaitytojas ras visą eilę su idomu skaitomų tiek grožinės literatūros, tiek kitais klausimais straipsnių.

Ypač atsižvelgiant į esamą knygų stoką tremties gyvenime, „Mūsų Kalendorius“ ne tik pilnai atliks kalendoriaus paskirtį, bet tuo pačiu atstos ir platesnės apimties knygą.

M. M-nis

Knygelė anglų kalba apie Lietuvą

D. Britanijos Lietuvių Taryba išleido kelių puslapių knygelę apie dabartinę Lietuvos padėtį. Knygelės pavadinimas — „A Olimpse behind the „Iron Curtain“. Knygelė skirta svetimtaučiams ir bus siuntinama nemokamai. Lietuviams kainuos 6 penaj (vj.)

Vertingas žurnalas

Prieš kiek laiko jau išėjo rotatorium spausdinamas „Zingsnių“ žurnalo pr. metų 4—5 Nr. Laikraštis redaguojamas rimtai. 4—5 Nr. yra 74 psl. ir 3 lapo didumo fotografijos, kurios, vaizduoja M. Jankų ir jo gyvenimą. Turinyje telpa kun. A. Kėlerio straipsnis: „M. Lietuvos Patrijarcho M. Jankaus trumpa biografija“, Juozo Senkaus „Patrijarkas Martynas Jankus“, P. Butėno: „Bitėnai-Flensburgas“, J. Jankaus romano ištrauka — „Į Ateitį“, A. M. straipsnis — „Pirmasis nacionalistų teisė Lietuvos teismas!“, V. Šinkino straipsnis „Kanada“. Labai įdomus H. H. straipsnis — „Amerika nėra Europa, O New - Yorkas — ne Amerika“, P. Butėno recenzija knygos „Dienos be Tėvynės“, ir plačiai aprašyta lietuvių paroda Seedorfe. Netruksta žurnale beletristikos, poezijos ir įvairių įvairenybių. Išleidimo vieta Flensburgas - Seedorfas. Kaina nepažymėta. (vj.)

RUSŲ VALDZIOS ATSTOVAI VASARIO 16 MINEJIME

Insbruko (tai yra prancūzų okupacinės zonos Austrijos sostinė) lietuviai studentai 16-tos Vasario išvakarėse rengė čia jau tradicinį sambūrio „Lithuania“ šventę. Šventė, ir ji buvo sujungta su 16-tos vasario išvakarėmis. Rengimui buvo gauta iš prancūzų nemažai paramos, o taip pat geriausia Tyrolyje salė „Golf“ hotel. Studentai pasikvietė svečius iš kitų korporacijų, kurių jie taip pat visą laiką buvo kviečiami, be to — universiteto vadovybė, daug aukštųjų prancūzų pareigūnų ir amerikiečių bei anglų karinius atstovus... Tačiau dieną prieš balijų rengėjams buvo staiga pranešta, kad jie turi pakviesti ir rusų karinius atstovus, arba — visai nerengti. Tai rengėjams sukėlė nemažai susirūpinimo, bet, galų gale, turint galvoje jau padarytas išlaidas, nutarta rusus pakviesti.

Rusų atstovai atvyko pilnoje sudėtyje, t. y. visi trys, kiek jų čia ir yra. Po oficialios dalies jie išėjo.

Kaip ten bebūtų, bet faktas lieka faktu, kad rusų valdžios atstovai dalyvavo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo minėjime.

J. J.

Lietuviai J. A. V. gražiai paminėjo Vasario 16 d.

Atvykus į JAV naujoms jėgoms ir vasario 16 d. minėjimai buvo praversti daug įspūdingiau ir organizuotiau. Pavyzdžiui, New Jersey Lietuvių Tarybos suruoštame minėjime Sheraton viešbutyje, invokacijos buvo kun. N. Kemežio, kalbas pasakė Mayor Vincent J. Murphy, Lietuvos atstovas Vašingtone Povilas Zadeikis, Monsignoras James F. Kelly, Seton Hall College prezidentas ir kun. Pr. Bastakys (neseniai atvykęs iš Europos). Po visų kalbų pasirodė lietuvių politikos klubo choras iš Kearny, vedamas muziko J. Cizauskas. Po to buvo parodyta filmas iš lietuvių gyvenimo Europoje. Dalis programos buvo perduota ir per radiją. (vj.)

Du Nepriklausomybės minėjimai

Tolimajose Vokietijos stovyklose gyvena dviejų Baltijos tautų žmonės: lietuviai ir estai, kurie vienodo likimo ištikti, gražiai moka vesti kitus suprasti ir į kiti kiti reikalus įsijaušti. Todėl Vasario 16 ir 24-ji mums buvo vienodai reikšmingos šventės ir dar didesnio susirūpinimo bei draugiškumo manifestacijos.

Vasario 16-sios iškilmingame minėjime, šalia gražių sveikinimų ir linkėjimų, Rauckinas skaitė įdomią paskaitą, po kurios vienišiai

priimta atitinkama rezoliucija. Minėję dalyk — koncertą — lietuviai atliko savo sutelktinėmis jėgomis. Ypač pažymėtini tautiniai šokiai, kuriuos šiuo kartu puikiai išpildė pradž. mokyklos mokiniai 7—8 metų vaikučiai. Gimnazijos mokinės, kaip tikros balerinos, puikiai pašoko „Snieguolių šokį“. Gražiai skambėjo „Teviškes“ vyrų choras.

Unrras Direktorius gražiais ir padrašančiais žodžiais sveikino lietuvius.

Estai koncertui solistus pasikvietė iš kitų kolonijų. Dainininkė Kukkk padainavo operų arijų, dainų, populiarių estų liaudies dainų. Pažymėtina, kad ji kai kurias arijas bei kitas dainas dainavo angliškai bei vokiškai. Didelio publikos pritarimo susilaukė Ksilofonistas,

taip pat puikiai atlikęs gražių muzikos dalykelių.

Svenčių minėjimai ir koncertai sustiprino ir atgaivino priblėsusias viltis. L. E-tai

D. Britanijos lietuviai iškilmingai minėjo Nepriklausomybės šventę sukaktuves

Londono lietuviai jau šventę pradėjo išvakarėse, surengdami iškilmingą koncertą ir minėjimą. Minėjimą ir koncertą surengė lietuvių klubas. Tenka paminėti, kad atsilankant į minėjimą teko pirkti ir įėjimo bilietą, kuris kainavo 2 šilingus ir 6 penus. Taip pat, minėjimą įvyko Glasgove, Bellshille Craignuek ir kitur. Visur minėjimai praėjo su pasisekimu! (vj.)

LTB pranesimas paieskojimu ir kartotekon isirašymo reikalu

Mes gauname daugybę paieskojimų iš Europos bei užjūrio kraštų, kaip iš pavienių asmenų, taip ir iš įvairių organizacijų (Comité International de la Croix-Rouge, Geneva / Consulate General of Lithuania, New York / War Relief Services National Catholic Welfare Conference, New York / Lithuanian American Information Center, New York ir tt.). Pradedama plaukti artimųjų paieskojimai ir iš mūsų tėvynės. Pagal turimus C/Kartotekojė adresus mes jau daugeliui pranešėme, esančius įvairiausiose pasaulio dalyse jų artimųjų adresus. To neįmanoma padaryti tiems mūsų tremtiniais, kurie nėra įsirašę į C/Kartoteką, nes mums nežinomi jų adresai, ką tokiais atvejais ir pranešame jų ieškotojams.

Atišku, kad ateityje, palengveju, pabūsi siekimui, paieskojimai artimųjų bei patartumų dar pagausės. Tam turime atitinkamai pasiruošti, t. y. gerai sutvarkyti savo C/Kartoteką (ką mūsų kaimynai baltai ir tūkai jau senai yra padarę). Mes šiam reikalui esame gerokai apsileidę. Nors mūsų tremtinių kartoteka ir buvo surinkta 1945 m. vasarą, bet jai toli gražu nevisi susirašę, o be to — toji kartoteka nebuvo reikiamai papildoma, todėl paseno (per dvejų metų laikotarpį daugelio mūsų adresai pasikeitė).

Patvarkant šį reikalą, LTB vadovybė, savo bendraraščiu iš 1946.XII, 14 d. paskelbė atitinkamas C/Kartotekai tvarkyti taisykles ir naują kartotekon isirašymo vaju. Siam rei-

kiami blankai bei instrukcijos, dar pabaigoje praėjusių metų, per LTB apygardų komitetus, buvo išsiuntinėta visoms mūsų stovykloms su prašymu — skubiai ir tiksliai surašyti į prisiųstus blankus visus mūsų tautiečius, gyvenančius stovyklose, o taip pat ir visus gyvenančius privačiai. Minimame LTB vadovybės bendraraštyje buvo smulkiai aptarta C/Kartotekos reikalingumas, jos blankų užpildymo tvarka, jos kas mėnesiniai papildymai bei daroma paieskojimų tvarka.

Tenka apgailestauti, kad kai kurie vietos komitetų ar stovyklų pareigūnai neįsigilino į minimą bendraraštį patys, neišaiškino jo savo apylinkės tautiečiams ir C/Kartotekos blankų užpildymą vykdė pavėluotai ir labai paviršutiniškai: neįrašo visų savo stovyklos ar jos apylinkėje gyvenančių tautiečių, nepilnai arba labai neišklaidai užpildo blankus ir t. p. Dėl reikalo neišaiškimo pastebima nenoras rašyti į C/Kartoteką ir baimė, kad adresai bei kitos asmens žinios nepapulti kam nereikia. Pabrėžiame, kad kartotekos blankų klausimai nėra išlaužti iš pirmo, o suderinti su nustatytais Tarptautinio Raudonojo Kryžiaus paieskojimų klausimais. Baimė dėl adresų papuolimo į nepageidautinas rankas atpuola, nes, pagal dabar nustatytą tvarką, esamųjų C/Kartotekojė asmenų adresai nepranešami ieškotojui, bet painformuojama apie tai ieškomasis, kuris, pagal savo norą, gali susirūšti arba nesurūšti su tuo asmeniu, kuris jo paieško. Senieji 1945 m. kartotekos blankai, po suderinimo jų su naujaisiais — dabartiniais, bus tuojau sunaikinti. Pati C/Kartoteka yra beturpėje priežiūroje LTB Vyr. Komiteto ir esantieji joje adresai bei kitos žinios stropiausiai saugoma.

Taigi, šiuo dar kartą kreipiamasi į visus mūsų komitetų bei stovyklų vadovybes su prašymu: nevilkinant tiksliai vykdyti mūsų bendraraštį iš 46.12.14. Ten kur tokios vadovybės nerodys pakankamo aktyvumo organizuoti praversti kartotekos užpildymo vaju — raginame pačius tremtinius kreiptis į artimiausius LTB komitetus ir užpildyti sau blankus.

Ryšys su C/Kartoteka yra per visus LTB apygardų komitetus, kuriems reikia adresuoti visus raštus, skirtus C/Kartotekai, o LTB apygardų komitetą tokiais raštus (paieskojimo, blankus ir pan.), persiunčia C/Kartotekai. LTB

Dr. K. Grinius jau Amerikoje

Jau kraštis „New York Herald Tribune“ sausio 25 d. numeryje įdėjo būv. Lietuvos Respublikos Prezidento Dr. K. Grinius su šeima atvaizdą, kai jis baigė audringą kelionę garlaiviu „Marine Marlin“ į New Yorką. Kartu įdėtas ir neilgas straipsnelis „Vokiečiai šalti demokratijos teorijai“, kuris pavadinintas Dr. K. Grinius žodžiais, kuris paieškė, matomai, šio laikraščio atstovų atvykęs į JAV. „Nors aš mažai turėjau reikalų su vokiečiais, kadangi aš gyvenau baltų ištventintų asmenų stovyklose Hanau nuo karo pabaigos, tačiau susidariau įspūdį, kad vokiečiai pasirodė šaltį demokratiniam galvojimui“, pareiškė aštuonių dešimtų metų imigrantas, kuris buvo galva nepriklausomos Lietuvos šešeta mėnesių 1926 m., sako laikraštis.

Lietuvos kūrėjas, Dr. K. Grinius buvo nuverstas iš prezidento pareigų prieš 20 metų, apkaltinus jį buvus perdraugišku Rusijai — rašo laikraštis. „Didžiausias visų lietuvių ištventintųjų noras grįžti į laisvą tėvynę, bet tas yra neįmanoma, kadangi Lietuva yra rusų okupuota“ — pareiškė K. Grinius. Toliau laikraštis pažymi, kad jis buvo vienas iš 928 keleivių, kuris pergyveno 15 dienų kelionę

Tremtinių laikračių leidėjų ir jų nuolatinių bendradarbių konferencija

Vasario 27 dieną Augsburgėje iniciatorių grupės buvo suaukta tremtinių laikračių leidėjų ir jų nuolatinių bendradarbių konferencija, į kurią atvyko atstovai beveik iš visų tremtinių laikraščių. Konferencijoj dalyvavo amerikiečių karinės valdžios, Unrros ir vokiečių laikračių leidėjų sąjungos atstovai.

Ištisą dieną užtrukusioje konferencijoje buvo aptarti tremtinių spaudos reikalai, priimta atitinkama rezoliucija ir išdiskutuoti ir priimti tremtinių laikračių leidėjų ir jų nuolatinių bendradarbių sąjungos įstatai. Taip pat išrinkta sąjungos valdyba, į kurią iš lietuvių pusės įėjo „Ziburių“ ir „Mūsų Kelio“ leidėjai.

Priimtieji sąjungos įstatai bus įteikti amerikiečių karinei valdžiai patvirtinti. Svarbiausias šios sąjungos tikslas — iškovoti tremtinių spaudai mažiausiai bent lygias teises su vokiečių pauda, pastatyti ją tarptautinėje plotmėje ir išvengti subordinavimo vokiečių įstatymams ir įjungimo į vokiečių — ūkį.

Sąjunga yra organizuota tautybių principu. Kiekviena tautybė turi tik vieną balsą, nežiūrint kokį skaičių laikračių ir jų skaitytojų ji beatstovautų. Sąjungos narius iš savo bendradarbių tarpo pristato laikračių leidėjai.

Negalima čia praeiti tytomis nepaminėjus vaidmens, kurį atliko amerikiečių zonos vokiečių laikračių leidėjų sąjungos pirmininkas Naumann. Jis stebino konferencijos dalyvių savo nuosirdžiais pareiškimais, davė nuosirdžiausių patarimų iš savo praktikos kaip geriausia yra organizuoti tremtinių spaudos sąjungą ir labai įtikinanciai motyvavo, kodėl reikia stengtis atsistoti ant tarptautinio pagrindo ir vengti įjungimo į vokiečių ūkį spaudos atžvilgiu. Jis taip pat išklauzė tremtinių spaudos atstovų nusiskundimų dėl vokiečių spaudoje varomos propagandos prieš tremtinius. Į tai jis pareiškė: „Man yra gėda, klausytis šitokių dalykų dėl to, kad aš esu vokiečias. Jūs esate nustoję savo tėvynės ir pakėlėte jokių kaltės iš savo pusės didžiausius vargus. Jūs esate verti užuojautos ir visapusiško jūsų reikalų supratimo. Visuose kultūringuose kraštuose yra ir turi būti pripažįstama azyliaus teisė persekiojamiems politiniu atžvilgiu. Jūs turite kovoti už šią savo teisę. Aš visomis išgalėmis stengsiuosi jums padėti. Mano nuosirdžiausias patarimas jums laikytis vienybės, ir eiti vienalyte tremtinių mase. Aš taip pat nepriklausau jokiai partijai. Bet tai nereikia, kad aš neturiu jokios ideologijos. Jeigu jūs patyrėte kai kurių skriaudų iš vokiečių spaudo pusės, žinokite, kad tai padarė ne vokiečių tauta, bet jos atskiros partijos bei atskiri individai. Naumann pareiškė: „Kita sekmadienį aš per Stuttgarto radiją kalbėsiu jūsų spaudos ir prieš jus varomos propagandos reikalu į vokiečių tautą.“ Be to Naumann rekomendavo tremtiniais išleisti brošiūrų ir šiaip leidinių vokiečių k., nušviečiančių tremtinių vargingą būklę ir jų siekimus. Tokia leidiniai ne vienam vokiečiui atvertų akis ir visai kitaip nuteiktų tremtinių atžvilgiu.

Baigiant reikia pažymėti vieną faktą, kuris liečia tik lietuvių laikraštinių grupės reikalą. Ne plačių laikraštinių, bet visai pašalinės jėgos buvo panaudotos ne rinkimo, bet skyrimo kelias renkant atstovus į sąjungos valdybą. Tai nesiderina su demokratiniais principais.

Amerikos liūniniu laivu (normaliai kelionė 10 d). Laivo kapitonas Williamas A. Barr apie šią kelionę atsiliepia, kaip apie blogiausią, kokią jis yra pergyvenęs per savo 20-ties metų patyrimą.

Trylika lietuvių parapijų mokyklų Chicago arkidiecezijos mokyklų viršininė kas praneša, kaip rašo „Draugas“, kad jo dicezijoje esančios 503 katalikiškosios mokyklos. Jų tarpan įeina ir trylika lietuvių parapijų mokyklų. Laikraštis ta progą nusiskundžia kad greta veikiančios šv. Kazimiero Akademijos, kurioje mokosi per 500 mergaičių, neturima lietuviškos, katalikiškos vidurinėsios mokyklos.

„Atžalyno“ pranešimas Sioo metu leidykloje dar galima gauti gražių 1947 metų sieninių kalendorių. Egzemplioriaus kaina 4,5 Rm. Užsakymus siųsti: „Atžalynas“, (14a) Weilheim, Teck, Postfach 1.

Patikslinimas

Kazys Bradūnas prašo pranešti, kad jam paskirta ne ketvirtoji literatūros premija, kaip kad „Mintis“ 19 Nr. buvo pranešta, bet trečioji.

Prasidėjo skryningas

Kovo 3 d. Traunsteine Unrra pradėjo vykdyti atnaujintą „skryningą“. Anketoje 62 klausimai. Labai svarbu to patikrinimo pravedimo taktika: pirmiausia tikrinami Unrros tarnautojai ir stovykloms vadovaujantys asmenys bei tautinių komitetų atstovai.

Suvaržytas lankymas iš Vokietijos atvykusių į Angliją pabaltijiečių

Kaip D. Britanijos lietuvių savaitraštis „Išėvių Draugas“ š. m. sausio 31 d. numeryje rašo, kad atvykstant didesniems pabaltiečių moterų transportams, aprėžtas ir lankymas. Dabar vieną vakarą gali jas aplankyti tik aštuoni asmenys. Iki šiol Londono lietuviai labai gausiai atvykdavo lietuviškas aplankyti. Tenka pažymėti, kad Londone vyksta mergaičių paskirstymas į sanatorijas ir ligonines. Paskutinę lietuvių grupę sudarė 32 moterys. (vj.)

Salčiai sutrukdė ir lietuviams mokslą

Prasidėję salčiai ir lietuvių DP. stovyklose sutrukdė mokslo darbą. Vienur dėl kuro stokos, o pavvzdžiui, Maironio vardo gimnazijoje Watenstedte sprogo klasėse ir bendrabučiuose radiatoriai. Tokiu būdu, kol radiatoriai nebus sutvarkyti, sustoja ir mokslo darbas. Žinoma, tas nebuvo numatyta ruošiant mokslo metų užbaigimo ir abiturientų egzaminų datas.

Į D. Britanijos ligonines jau atvyko dirbti apie 300 lietuvių

Iš Vokietijos Britų zonos iki šiol atvyko į D. Britaniją apie 300 lietuvių. Tenka paminėti, kad lietuvių estų atvyksta 3—4 kartus daugiau. Kaip „Išėvių Draugas“ rašo: „... moterys čia atvyksta ne poilsui, bet darbai ligoninėse. Vietiniai anglų komitetas stengiasi padėti, kad atvažiavusios jaukiai jaustųsi. Leidžia net pasiskirstyti grupėmis, kad su savo draugėmis pasiliktu vienoje vietoje. Nors čia atvažiavusios ne visos iš pra-

džiū jaučiasi linksmos ir patenkintos, nes atsiduria tarp svetimų ir toli nuo savųjų, bet jau čia, nereikia bijoti nuolatinių grasinimų būti gražintom į savąjį kraštą.“ (vj.)

Britų zonoje DP. padidino mėsos ir riebalų normas

Centralinėje Braunschweigo DP. stovykloje jau išduodamos padidintos mėsos ir riebalų normos. Vietoj ankščiau gaunamų 125 gr. mėsos ir 49 gr. riebalų per savaitę, dabar išduodama po 250 gr. mėsos ir 65 gr. riebalų. Padidinus mėsos ir riebalų normas, liko sumažinta cukraus norma. Dabar gaunama tik 98 gr. į savaitę. (vj.)

Lietuvių kariai Anglijoje lanko lietuvių kolonijas

Anglijoje gyvena negausus būrelis lietuvių karių. Jie ankščiau gyveno Italijoje ir kariavo kartu su sąjungininkais prieš vokiečius. Neseniai jie nuvykę į Skotiją, kur Bellshill ir Glasgove su savo choru ir orkestru ir vaidintojų grupe pasirodė tenyktėms lietuvių kolonijoms. Choras sudarytas iš 23 asmenų ir jam vadovauja Cerniauskas. Dainuojamos dainos daugiausia karško turinio, kaip „Gaudžia trimitai“, „Karas“, „Vieskeleliai dunda“ ir tt. Vaidintojų grupę suvaidino vaizdelis iš lietuvių partizanų gyvenimo. Tenka pasakyti, kad lietuvių kariai savo parodymams sukėlė tikrą perversmą. Skotijos lietuviai juos nepaprastai palankiai sutiko ir džiaugsmingai išlydėjo. (vj.)

Britų zonoje DP. už gaunamus rūkalus turi apmokėti

Prieš kelias savaites DP. gaudami skirtas vokiškų rūkalų normas turi apmokėti arba gauna tiesiog kiekvieną į rankas rūkalų korteles, pagal kurias turi patys susirasti rūkalų tabako parduotuvėse. Iki šiol viską apmokėdavo Unrra iš jai skirtų karinės valdžios lėšų. (vj.)